

Inter-Parliamentary Union

For democracy. For everyone.

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamentolar İçin Eylem Planı

Telif Hakkı © PARLAMENTOLAR ARASI BİRLİK 2017

Bütün hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü Parlamentolar Arası Birliğin (PAB) izni olmadan çoğaltılamaz, bir bilgi erişim sisteminde saklanamaz, herhangi bir biçimde veya herhangi bir yolla (elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla) iletilemez.

Bu yayını; yayıncının izni olmadan özgün biçiminin dışında hiçbir farklı bir biçimde ve ticari yollar da dahil olmak üzere hiçbir şekilde dağıtılmaması ve ödünç verilmemesi kaydıyla dağıtılmıştır. Bir sonraki yayıncının da aynı şartları karşılaması gerekmektedir.

Bu çalışmanın tamamını veya bir bölümünü çoğaltmak ya da çevirmek için yapılacak başvurular Parlamentolar Arası Birliğe gönderilmelidir. Üye Parlamentolar ve parlamento kuruluşları, bu çalışmayı önceden izin almaksızın çoğaltabilir veya çevirebilir; fakat bu kuruluşlardan Parlamentolar Arası Birliğe bilgi vermeleri rica edilmektedir.

ISBN: 978 -92 -9142 -692 -8

İçindekiler

Bölüm 1: Önsöz ve Hedefler	4
Başlangıç	5
Hedefler	7
Bölüm 2: Plandaki Kilit Eylem Alanları	8
Eylem Alanı 1	
Parlamentodaki kadın sayısının artırılması ve katılımı eşitlik sağlanması	8
Eylem Alanı 2	
Toplumsal cinsiyet eşitliği mevzuatının ve politikalarının güçlendirilmesi	10
Eylem Alanı 3	
Tüm meclis çalışmalarında toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılması	13
Eylem Alanı 4	
Toplumsal cinsiyete duyarlı bir altyapı ve meclis kültürü oluşturulması veya bunların iyileştirilmesi	16
Eylem Alanı 5	
Kadın-erkek tüm milletvekillerinin toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin sorumluluğu paylaşmasının sağlanması	18
Eylem Alanı 6	
Siyasi partilerin toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemeye teşvik edilmesi	19
Eylem Alanı 7	
Meclis personeli arasında toplumsal cinsiyet eşitliği ve toplumsal cinsiyete duyarlılığın artırılması	21
Bölüm 3: Eylem Planı'nın Uygulanması	22
Parlamentoda toplumsal cinsiyete duyarlılık reformunun başlatılması ve uygulanması	22
PAB'in toplumsal cinsiyete duyarlı parlamentoları destekleme konusunda oynadığı rol	24
Ek: Temel Tanımlar	25

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamentolar için Eylem Planı

Parlamentolar Arası Birliğin 127. Genel Kurulu'nda oybirliğiyle kabul edilmiştir.

127. PAB Genel Kurulu,,

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamentolar için Eylem Planı'nı önceden incelemiş ve

söz konusu belgenin PAB Üyeleri ile yürütülen kapsamlı bir istişare sürecinin ardından hazırlandığını göz önünde bulundurmıştır.

Genel Kurul; bu süreç sonucunda hazırlanan belgenin tüm ülkelerin ortak sorunlarına somut çözümler önerdiğini, özel durumlar için ise ulusal ya da bölgesel koşullara uygun geniş bir seçenek yelpazesi sunduğunu ve bütün ülkelerde toplumsal cinsiyete duyarlı parlamentoların yaygınlaşması için ortak bir temel teşkil ettiğini dikkate alarak;

- 1. Toplumsal** Cinsiyete Duyarlı Parlamentolar için Eylem Planı'nı kabul etmeye karar vermiştir.
- 2. Üyelerin** bu Eylem Planı'nı kendi parlamentolarının ve hükümetlerinin dikkatine sunmasını, planı ulusal düzeyde mümkün olduğunda yaygınlaştırmalarını ve uygulamalarını tavsiye etmektedir.
- 3. PAB** Genel Sekreteri'nden ise bu belgenin uluslararası düzeyde yayılmasını sağlamasını ve ulusal düzeyde uygulanmasını desteklemesini talep etmektedir.

PAB Toplumsal Cinsiyet Ortaklığı Grubu; 127. Genel Kurul'da onaylanması için Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamentolar için Eylem Planı'nı sunuyor (Quebec City, 26 Ekim 2012).

Bölüm 1: Önsöz ve Hedefler

Başlangıç

Demokrasi; sürekli bir değerlendirme ve yeniden değerlendirme yapılmasını gerektirir. 20. yüzyılda dünyadaki en büyük demokratik değişikliklerden biri; giderek artan sayıda kadının hem seçmen hem de milletvekili olarak demokratik süreçlere katılmasıdır.

Buna paralel olarak, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesi, uluslararası siyaset ve kalkınma gündeminin de önemli bir parçası haline gelmiştir. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşmak açısından da büyük önem taşır. Toplumsal cinsiyet eşitliği; kadın ve erkeklerin eşit haklardan, sorumluluklardan ve fırsatlardan eksiksiz bir şekilde yararlanması anlamına gelir. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesi; insan haklarının bir parçasıdır ve bu doğrultuda siyasi ve yasal söylemler gerektirir. Ülkeler; toplumsal cinsiyet eşitliği de dahil olmak üzere kadınların insan haklarını korumalı, desteklemeli ve bunlara saygı duymalıdır.

Bu hedeflere ulaşmak için somut adımlar atılması da gerekir. Bazı adımlar dünyanın farklı yerlerindeki parlamentoların kültürel, sosyal ve dini bağlamlarını dikkate almayı gerektirse de bu konuda ciddi bir ilerleme sağlanabilmesi için tutum ve algılarda geniş kapsamlı bir değişim şarttır.

Parlamentolar, toplumsal cinsiyet eşitliğini savunmak ve yaygınlaştırmak açısından ideal bir pozisyonda bulunur. Parlamentolar toplumu yansıtmayı amaçlar, dolayısıyla seçmen kitlelerinin değişen dinamiklerini de yansıtmalıdır.

Toplumsal cinsiyete duyarlı bir parlamento; yapısı, bileşimi, operasyonları, yöntemleri ve çalışmaları itibarıyla hem kadınların hem de erkeklerin çıkar ve ihtiyaçlarına yanıt verebilen bir parlamentodur. Toplumsal cinsiyete duyarlı parlamentolar; kadının tam katılımı önündeki engelleri kaldırır ve genel olarak topluma örnek olur ya da iyi bir rol modeli sunar. Bu parlamentolar kaynaklarını toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyecek şekilde kullanır ve operasyonel faaliyetlerini de bu doğrultuda yürütür.

Toplumsal cinsiyete duyarlı bir parlamentoda kadınların tam katılımının önünde hiçbir engel (temel, yapısal ya da kültürel engeller) bulunmaz. Erkek ve kadın milletvekilleri ile kadın ve erkek personel arasında eşitlik vardır. Sadece kadınların çalışabileceği bir yer değil, aynı zamanda kadınların çalışmak ve katkıda bulunmak isteyecekleri bir yerdir. Toplumsal cinsiyete duyarlı bir parlamento, toplumda kadın erkek eşitliğini ve kadınların güçlenmesini destekleyerek hem ulusal hem de uluslararası olarak olumlu bir örnek teşkil eder.

Dolayısıyla toplumsal cinsiyete duyarlı bir parlamento, modern toplumun eşitlik taleplerine yanıt veren modern bir parlamentodur.

Nihayetinde, daha verimli, daha etkili ve daha meşru bir parlamentodur.

PAB Toplumsal Cinsiyet Ortaklığı Grubu; 127. Genel Kurul'da onaylanması için Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamentolar için Eylem Planı'nı sunuyor (Quebec City, 26 Ekim 2012).

Hedefler

Bu Eylem Planı; parlamentoların toplumsal cinsiyete daha duyarlı hale gelmek için gösterdikleri çabaları desteklemek için hazırlanmıştır. Kadın milletvekili sayısı kaç olursa olsun tüm parlamentolar tarafından altı eylem alanında uygulanabilecek geniş çaplı stratejileri içerir.

Parlamentolardan bu Eylem Planı'na sahip çıkmaları ve kendi ulusal bağlamlarına uygun somut hedefler, adımlar ve süreler belirleyerek ulusal düzeyde bu Plan'daki stratejilerin tamamını ya da bir kısmını uygulamaları istenmektedir. Toplumsal cinsiyete duyarlılık hedefine ulaşma yolunda kaydettikleri ilerlemeleri düzenli olarak izlemeleri ve değerlendirmeleri de talep edilmektedir.

Toplumsal cinsiyete duyarlı bir parlamento; yapı, işleyiş, yöntem ve çalışmalar bakımından hem kadınların hem de erkeklerin ihtiyaç ve taleplerine yanıt verir.

Toplumsal cinsiyete duyarlı bir parlamento:

1. Tüm kuruluşlarında ve dahili birimlerinde kadın ve erkek sayısının eşit olması hedefini destekler ve bu hedefe ulaşır.
2. Ulusal parlamentonun bağlamına uygun bir toplumsal cinsiyet eşitliği politikası geliştirir.
3. Bütün çalışmalarında toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırır.
4. Kadın haklarına saygı duyan, toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen, kadın erkek tüm milletvekillerinin ihtiyaçlarına yanıt veren (iş ve aile sorumluluklarını dengelemelerine yardımcı olan) kurum içi bir kültür geliştirir.
5. Toplumsal cinsiyet eşitliğini savunan erkek üyelerinin katkısını takdir eder ve bu katkılarla gelişir.
6. Siyasi partileri toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemeleri ve bu hedefe ulaşılmasında aktif bir rol oynamaları için teşvik eder.
7. Parlamento personelinin toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyecek kaynaklara ve kapasiteye sahip olmasını sağlar, kadınların üst mevkilere getirilmesini ve bu mevkilerde tutulmasını teşvik eder, parlamentonun idari çalışmalarında toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırır.

Eylem alanı 1

Parlamentodaki kadın sayısının artırılması ve katılımı eşitlik sağlanması

Katılım eşitliği; toplumsal cinsiyete duyarlı yeniliklerin uygulanmasını hızlandırabileceği gibi toplumsal cinsiyete duyarlı reformların önemli bir sonucu da olabilir.

Parlamentoya erişim

Yirminci yüzyılın ortalarından bu yana parlamentolardaki kadın sayısı yavaş yavaş artsa da parlamentoda kadınların temsil oranı, kadınların toplumdaki oranıyla hala eşleşmemektedir.

Toplumsal cinsiyete duyarlı değişiklikler vasıtasıyla parlamentoya erişimi artırmak, kadın milletvekili sayısının da artmasına yardımcı olacaktır. Kadın milletvekili sayısının artmasıyla, toplumsal cinsiyete duyarlılık ilkeleri daha da hızlı bir şekilde uygulanabilecektir.

Kadın-erkek katılımındaki bu dengesizliği düzeltmek için parlamentoların aşağıdaki önlemlerden en az birini uygulaması gerekir:

- Ulusal bağlam doğrultusunda, partiler tarafından 'kazanılabilecek' koltuklara daha fazla sayıda kadının seçilmesini sağlayacak özel önlemler benimsenmesi ve kadınlara ayrılacak koltuklar için seçim yasalarında ve anayasada değişiklikler yapılmasının önerilmesi;
- Kadın adaylara ve milletvekillerine yönelik şiddet eylemlerinin kınanması ve bu türden eylemleri önlemek ve cezalandırmak için yasal ve uygulamaya dönük önlemler alınması;
- Kadınların parlamentoda temsil edilmesinin önemine ilişkin bilinçlendirme kampanyaları yürütülmesi;
- Parlamentonun iletişim kanalları aracılığıyla kadın milletvekillerinin medyada rol model olması ve yol gösterici danışmanlık (mentörlük) programlarının desteklenmesi;
- Dünyadaki ya da bölgedeki diğer parlamentolara inceleme ziyaretleri düzenlenerek milletvekilleri arasında bilgi ve deneyim paylaşımının kolaylaştırılması.

Pozisyon ve görevlerde kadın erkek eşitliği hedefine ulaşılması

Parlamentodaki kadın sayısı önemli olmakla birlikte, parlamentodaki liderlik pozisyonlarına da kadınların getirilmesi eşit derece önem taşır.

Toplumsal cinsiyete duyarlı parlamento ilkelerinde ilerleme kaydedilebilmesi için kadınların hem milletvekili hem de meclis personeli olarak liderlik pozisyonlarında bulunması gerekir.

Zira bu durumda kilit görevlerdeki kadınlar; politikaları etkileyebilecek, meclis prosedürlerini ve uygulamalarını değiştirecek, diğer kadınlar için rol model olacak ve tartışmalara farklı bir bakış açısı sağlayacak bir pozisyonda bulunacaklardır.

Kadınların liderlik statüsünü geliştirmek ve liderlik pozisyonlarında toplumsal cinsiyet eşitliği sağlamak için parlamentolar aşağıdaki önlemlerin birini ya da daha fazlasını uygulamalıdır:

- Olumlu eylem önlemlerinin benimsenmesi. Adayların niteliklerinin eşit olduğu ya da parlamentodaki temsilleriyle orantılı olduğu durumlarda, parlamentodaki pozisyonlar için kadınlara öncelik verilecek şekilde dahili kuralların değiştirilmesi (buna Daire ya da Kurullardaki liderlik pozisyonları ve komisyon başkanlıkları da dahildir).
- Belirlenmiş süreler dahilinde parlamentodaki liderlik pozisyonlarını kadın ve erkeklerin dönüşümlü olarak üstlenmesi.
- Mümkün olduğu takdirde, bir kadın ve bir erkek atanarak parlamento yapılarında eş başkanlık sisteminin uygulanması.
- Sadece kadın, çocuk, toplumsal cinsiyet eşitliği, aile, sağlık ve eğitimle ilgili komisyonlarda değil tüm komisyonlarda kadın milletvekillerinin eşit ve orantılı bir şekilde yer almasının teşvik edilmesi.
- Liderlik pozisyonundaki kişilerin, kadınların ve erkeklerin politikaya girmeden önceki deneyimlerini değerlendirir.

Eylem Alanı 2

Toplumsal cinsiyet eşitliği mevzuatının ve politikalarının güçlendirilmesi

Parlamentolar toplumsal cinsiyet eşitliği ilkelerini destekleyen politikaları ve mevzuatı uygulayarak toplumsal cinsiyete daha duyarlı hale gelebilir. Toplumsal cinsiyet eşitliği ilkelerini yaygınlaştıran ve toplumsal cinsiyeti anaakımlaştıran yasaların uygulamaya konması; toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik toplumsal ve kültürel tutumların değiştirilmesi konusunda itici bir güç oluşturabilir.

Parlamentolar; toplumsal cinsiyete duyarlı stratejik politikalar, eylem planları, operasyonel ve destekleyici politikalar uygulayarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin savunulması konusunda bir rol model olabilirler.

Ulusal mevzuat

Parlamentolar toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik sosyal ve kültürel tutumların değiştirilmesini desteklemek için şunları yapmalıdır:

- Toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyecek ve koruyacak yasalar çıkartmak. Toplumsal cinsiyet eşitliği yasaları çıkartıldıysa ve çıkartılmalarının üzerinden 10 yıldan fazla süre geçtiyse bu mevzuatı gözden geçirerek toplumsal cinsiyeti anaakımlaştıran çerçeveleri ve uygulamayı izleyen ve güçlendiren mekanizmaları bu mevzuata eklemek.

Toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırmaya yönelik yasal direktifi güvence altına almak amacıyla parlamentolar şunları yapmalıdır:

- Tüm devlet politikalarının ve mevzuatın toplumsal cinsiyet eşitliği üzerindeki etkisini ve ilgili uluslararası sözleşmeler kapsamındaki Devlet yükümlülüklerine uygun olup olmadığını gözden geçirecek ve değerlendirecek mekanizmalar ve/veya yasalar benimsenmesi. Bu uluslararası sözleşmelere şunlar da dahildir: Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi (CEDAW), Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin. Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi), Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi, Ekonomik ve Sosyal Haklar Uluslararası Sözleşmesi .

Parlamentonun stratejik politikaları ve eylem planları

Parlamentolar; toplumda toplumsal cinsiyet eşitliğini savunan bir lider ve rol model olabilmek için şunları yapmalıdır:

- Aşağıdaki hususları içeren bir toplumsal cinsiyet eşitliği politikası geliştirilmesi:

- Bu Eylem Planı'nda yer alan önlemlerin uygulanma gerekçesi ve stratejik bir yönerge;
  - Parlamento'nun toplumsal cinsiyet eşitliği hedefine ulaşmak için atacağı somut adımlar ve belirli bir zaman takvimi;
  - Düzgün bir parlamento denetim mekanizmasıyla düzenli olarak izlenen ilerleme göstergeleri.
- Parlamento bütçesinin toplumsal cinsiyete duyarlı olmasının sağlanması ve kaydedilen ilerlemelerin izlenmesi için hesap verebilirlik önlemleri alınması.

Parlamente'nun operasyonel ve destekleyici politikaları

Medya ve iletişim politikaları geliştirilmesi

Parlamento; toplumsal cinsiyet eşitliğinin önemini vurgulamak ve bu konuda azami görünürlük sağlamak için şunları yapmalıdır.

- Hedef kitleleri, kilit mesajları ve zaman dilimlerini belirleyen bir toplumsal cinsiyet iletişimi stratejisi geliştirilmesi;
- Medyada ya da parlamento'nun kendi iletişim kanalları aracılığıyla (internet sitesi de dahil) toplumsal cinsiyetle ilgili etkinliklerin tanıtılması ve elde edilen sonuçların paylaşılması.

Tacizi önleme ve ayrımcılıkla mücadele politikalarının geliştirilmesi.

Parlamento; tüm milletvekillerinin ve meclis personelinin her türlü ayrımcılıktan ve cinsel taciz de dahil olmak üzere her türlü tacizden arındırılmış bir ortamda çalışmasını sağlamak için şunları yapmalıdır:

- Cinsiyetçi kabul edilen herhangi bir dil kullanımını ya da davranışı cezalandıran, tüm milletvekillerinin saygılı ve nazik olmasını gerektiren bir davranış yönetmeliği oluşturmak;
- Ulusal mevzuat doğrultusunda, tüm milletvekilleri ve meclis personeline uygulanabilir olan, ayrımcılık ve tacizle mücadele politikaları geliştirmek ve uygulamak, bu kapsamda şikayetlerin ibraz edileceği ve çözüleceği bağımsız bir kurum oluşturmak;
- Yönetmelikler de dahil olmak üzere tüm resmi belgelerde toplumsal cinsiyete duyarlı bir dil kullanılmasını sağlamak (örneğin; zamirlerde veya unvanlarda otomatik olarak erkek niteleyiciler kullanmak yerine, cinsiyet bakımından nötr kelimeler kullanmak).

“Parlamentonun tüm çalışmalarında toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılması”na ilişkin alışma Grubu, Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamentolar zel Oturumu (Quebec City, 25 Ekim 2012)

Eylem Alanı 3

Tüm meclis çalışmalarında toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılması

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği sorununun etkin bir şekilde çözülebilmesi için tüm alanlardaki politikaların hem kadınların hem de erkeklerin belirli sorunlarına, ihtiyaçlarına ve kısıtlamalarına yanıt verecek şekilde tasarlanması gerekir. Kadın ve erkeklerin kapasiteleri ve katkıları da göz önünde bulundurulmalıdır.

Toplumsal cinsiyetin meclis çalışmalarında anaakımlaştırılması, toplumsal cinsiyet alanında etkili bir değişikliktir. Zira toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılması; kadınlar ve erkekler arasındaki ekonomik, sosyal, siyasi ve yasal farklılıkları hesaba katan bir süreçtir.

Toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırma hedefine bağlılık

Parlamentolar, tüm çalışma alanlarına bir toplumsal cinsiyeti boyutu katarak toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırma konusundaki kararlılıklarını göstermelidir. Bu doğrultuda, parlamentolar şunları yapmalıdır:

- Mevzuat ve bütçeler konusunda görüşmeler başlatmak. Buna söz konusu kanun tasarılarının ve bütçe harcamalarının kadınlar ve erkekler, kız ve erkek çocukları üzerindeki etkilerinin tartışılması da dahildir (Örneğin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından bütçe tahsislerinin ve harcamaların görüşülmesi için özel bir oturum düzenlemesi veya belirli bir süre ayrılması vb.).
- Toplumsal cinsiyete dayalı mevzuat değerlendirme kılavuzları veya araçlar hazırlanması (Örneğin bütçe de dahil olmak üzere mevzuatın bütün kısımları için toplumsal cinsiyete dayalı bir kontrol listesi vb.)
- Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunun ya da bakanların toplumsal cinsiyetle ilgili sorularının görüşülmesi için özel oturumlarda zaman ayrılması, hem kadınların hem de erkeklerin bu oturumlara katılmasının teşvik edilmesi.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili sorunları araştıran komisyonların görevlerini yerine getirmek için yeterli zamana ve kaynağa (toplumsal cinsiyet konusunda uzman personel de dahil) sahip olmasının sağlanması, diğer meclis komisyonlarıyla eşit yetkiler ve sorumlulukların yanı sıra çalışmalarıyla ilgili komisyona rapor verme ve tavsiyelerde bulunma fırsatı verilmesi (örneğin yazılı kanıt talep etmek, şahitlerden ve bakanlardan bilgi almak, bulguları ve tavsiyeleri raporlamak vb.)

“Parlamentoda toplumsal cinsiyete duyarlı bir kültür ve altyapı oluşturma” çalışma grubu. Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamentolara İlişkin Özel Oturum (Quebec City, 25 Ekim 2012).

- Toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırmaktan sorumlu, resmi bir mekanizma oluşturulması. Bu, bir kadın meclis alt grubu olabileceği gibi bu konuyla ilgili bir meclis komisyonu da kurulabilir. Söz konusu mekanizma, mevzuatla ilgili çalışmalarını ve incelemelerini parlamentonun kilit siyasi organlarına rapor şeklinde sunabilir. Rapor sunulmadığı takdirde bunun gerekçeleri belirtilmelidir.

Toplumsal cinsiyeti anaakımlaştıran yapılar ve mekanizmalar kurulması

Toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırma faaliyetleri şunları içerir: toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmış veriler toplanması; kadınların ve erkeklerin durumlarına ilişkin nitel bilgiler elde edilmesi; belirli bir bağlamdaki kaynak, fırsat, kısıtlama ve güçler dağılımı açısından kadınlar, erkekler, kız ve erkek çocukları arasındaki farklılıkları vurgulayan toplumsal cinsiyet analizleri yapılması; toplumsal cinsiyete duyarlı izleme ve değerlendirme mekanizmalarının kurumsallaştırılması, toplumsal cinsiyet eşitliği ve toplumsal cinsiyet ilişkilerinde değişiklik hedeflerine ne ölçüde ulaşıldığını tespit etmek üzere göstergeler belirlenmesi.

Parlamento aşağıdaki mekanizmalardan kendi bağlamına en uygun mekanizmayı ya da mekanizmaları uygulamaya koymalıdır:

- **Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda** çalışmalar yürütecek; devlet politikalarını, mevzuatı ve bütçeleri toplumsal cinsiyet açısından inceleyecek bir meclis komisyonu oluşturulması. Söz konusu komisyonun üyeleri; kamu kurumları, üniversiteler ve özel kuruluşlar da dahil olmak üzere çeşitli gruplar ve bireylerin devlet programlarının ve faaliyetlerinin etkinliğine ilişkin görüşlerini de araştırıcaklardır. Komisyon ile ulusal kadın dernekleri, sivil toplum kuruluşları (STK'lar), araştırma enstitüleri ve üniversiteler arasında güçlü işbirlikleri kurulacaktır.
- **Toplumsal cinsiyetin tüm meclis komisyonlarında anaakımlaştırılması.** Böylece, hem kadın hem de erkek tüm komisyon üyeleri; uygun görüldüğü şekilde politikaların, yasaların ve bütçenin toplumsal cinsiyet açıdan etkilerini ele almakla görevlendirileceklerdir. Meclisin toplumsal cinsiyet alanında uzman araştırma personeli de komisyon üyelerine destek sağlayacaktır.
- **Ortaklaşa olarak üzerinde anlaşılmış** bir gündem kapsamında çalışma yürüten kadınlardan (ve istenirse erkeklerden) oluşan ve toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilgili sorunları ele almak üzere özel olarak görevlendirilmiş bir meclis alt komisyonunun oluşturulması. Etkili bir kadın alt komisyonu; ulusal kadın dernekleri ve kuruluşları, STK'lar, araştırma enstitüleri ve üniversitelerle güçlü bir işbirliği kurulmasını gerektirir.
- **Meclis Başkanı'nın referans grubu.** Siyasi yelpazenin çeşitli alanlarından erkek ve kadın milletvekillerinden oluşan ve toplumsal cinsiyet konusu üzerinde çalışmalar yürüten bir referans grubu, doğrudan Meclis Başkanı'na rapor verir, meclisin toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki önceliklerini ve gündemini belirler.
- **Toplumsal cinsiyet eşitliği** alanında uzman teknik araştırma birimleri ya da toplumsal cinsiyete dayalı analizler konusunda destek sağlayabilecek ve güncel bilgilere, kitaplara, bilgisayarlara ve çevrimiçi veri tabanlarına erişimi bulunan kütüphane ya da araştırma personeli.

Eylem Alanı 4

Toplumsal cinsiyete duyarlı bir altyapı ve meclis kültürü oluşturulması veya bunların iyileştirilmesi

Meclisler de tıpkı diğer çalışma yerleri gibidir; dolayısıyla toplumsal cinsiyet duyarlılığı ilkelerini uygulayarak topluma örnek olabilir. Bunun için meclis şu yolları kullanabilir: kadın ve aile odaklı politikalar ve altyapılar geliştirilmesi; ayrımcılık ve tacizin önlenmesine yönelik politikalar uygulanması; meclis kaynaklarının ve tesislerinin eşit dağıtılmasına ilişkin politikalar oluşturulması.

İş ve aile hayatı arasında denge kurulmasının kolaylaştırılması

Kadınların çocuklara ve yaşlılara bakım vermek için hala çok zaman ayırdıkları göz önünde bulundurularak kadın ve erkek milletvekillerinin iş ve ev hayatı arasında denge kurmasını kolaylaştıracak iş yeri politikaları ve tesisleri oluşturulmasını sağlamak için şunlar yapılmalıdır:

- Oturum saatlerinin yeniden düzenlenerek (örneğin oturum saatlerinin okul saatlerine göre ayarlanması, oylamaların geç saatlere kaymasını önlemek için oturumların erken başlayacak şekilde düzenlenmesi, sıkıştırılmış oturum haftaları oluşturulması vb.) milletvekillerinin ailelerine ve seçmenlerine daha fazla vakit ayırabilmelerini sağlamak.
- Meclis binasında bir çocuk bakım merkezi ve aile odası oluşturularak oturumlar sırasında milletvekillerinin çocuklarına yakın olmasını sağlamak.
- Hem kadın hem de erkek milletvekillerine doğum izni vermek.
- Uzun süreli doğum izni verilemediği takdirde alternatifleri göz önünde bulundurmamak, örneğin “resmi işler”in yanı sıra doğum izninin de bir oturum kaçırıldığında makul bir gerekçe olarak kabul edilmesi vb.
- Emzirmeye devam eden milletvekillerinin oturuma katılmalarına gerek kalmadan, vekaleten ya da ortak oy kullandırabilmesi.

Ayrımcılık ve tacizden arındırılmış bir iş yeri kültürünün geliştirilmesi

Meclisler; ayrımcılık ve tacizden arındırılmış, saygılı ve güvenli bir iş yeri kültürü oluşturmak için şunları yapmalıdır:

- Meclis törenlerinin, kıyafet yönetmeliklerinin, hitap şekillerinin, ortak dilin, sözleşme ve kurallarının toplumsal cinsiyete duyarlılık açısından analiz edilmesi.

- Tüm meclis üyelerine toplumsal cinsiyet farkındalığı konusunda eğitim seminerleri verilmesi ve yeni vekillerin toplumsal cinsiyete duyarlı bir şekilde tanıtılmasının sağlanması. Bu; yeni kadın milletvekillerine danışmanlık sağlanması, kadınların deneyimli milletvekilleriyle (kadın ya da erkek) eşleştirilmesi ya da deneyimli kadın milletvekillerinin meclis ortamıyla baş etme stratejilerine ilişkin sunum yapması şeklinde gerçekleştirilebilir.

Kaynak ve tesis eşitliğinin sağlanması

Meclis tesislerinin kadınların ve erkeklerin ihtiyaçlarına uygun olmasını ve kaynakların eşitlikçi bir şekilde dağıtılmasını sağlamak için şunlar yapılmalıdır:

- Tüm milletvekillerine sağlanan tesislere ilişkin toplumsal cinsiyet değerlendirmesi yapılması.
- Tüm milletvekillerine tahsis edilen harcırahların ve seyahat haklarının eşit ve şeffaf olmasını ve meclis heyetlerinin toplumsal cinsiyet açısından mümkün olduğunca dengeli bir dağılıma sahip olmasını sağlamak.

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamentolara İlişkin Özel Oturum (Quebec City, 26 Ekim 2012).

Eylem Alanı 5

Kadın-erkek tüm milletvekillerinin toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin sorumluluğu paylaşmasının sağlanması

Erkek milletvekillerinin desteği ve katılımı olmadan, tüm meclis yapılarında, çalışmalarında ve çalışma yöntemlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği hedefine ulaşmak ve meclisi toplumsal cinsiyete duyarlı hale getirmek mümkün değildir. Toplumsal değerlerin değişmesi ve erkeklerin toplumsal cinsiyet konusunda farkındalığının artması sayesinde, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda erkekler ve kadınlar arasında güçlü işbirlikleri kurulmuştur.

Meclisler bu türde işbirliklerini teşvik edecek stratejiler benimsemelidir. Bunlara aşağıdaki stratejiler de dahildir:

- Bir toplumsal cinsiyet eşitliği yasınının bir erkek ve bir kadın milletvekili tarafından ortaklaşa desteklenmesinin teşvik edilmesi.
- Bir toplumsal cinsiyet eşitliği komisyonuna başkanlar ve/veya başkan yardımcılar olarak bir kadın ve bir erkek milletvekilinin atanması.
- Erkekleri ilgilendiren toplumsal cinsiyet politikası meseleleri ile ilgili komisyon soruşturmaları yapılması.
- Dünya Kadınlar Günü ve Kadınlara Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü gibi toplumsal cinsiyetle ilgili etkinliklere erkeklerin katılımının teşvik edilmesi.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ya da toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırma gibi konulara ilişkin inceleme ziyaretleri yapacak gruplar ve uluslararası heyetlerde toplumsal cinsiyet dengesinin gözetilmesi.
- Toplumsal cinsiyete duyarlılık konusunda erkek milletvekillerine yönelik programlar düzenlenmesi.

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamentolara İlişkin Özel Oturum (Quebec City, 26 Ekim 2012).

Eylem Alanı 6

Siyasi partilerin toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemeye teşvik edilmesi

Siyasi partiler; genelde en önemli politik örgütlenme şekilleri olmalarının yanı sıra, toplumsal cinsiyet eşitliği hedefine ulaşmaya yönelik yasama faaliyetlerinde kadın ve erkeklerin aktif bir şekilde rol almasına olanak sağlayan mekanizmalardır.

Meclisler; siyasi partileri toplumsal cinsiyete duyarlı önlemleri benimsemeleri için teşvik etmelidir:

Partilerindeki kadın sayısını artırmak için aşağıda belirtilen yolları kullanmak:

- Kadınların meclise girmesini ve mecliste kalmasını teşvik eden geçici özel önlemler alınması.
- Yürütme organlarındaki tüm liderlik pozisyonlarına kadın ve erkeklerin eşit şekilde terfi ettirilmesi.
- Seçimler için adaylığını koymak isteyen kadınlarla seçilmiş milletvekillerini bir araya getiren eğitim ve danışmanlık programlarının desteklenmesi. Eğitim programı kapsamında seçim kampanyaları ve medya ilişkileri konularında ders verilmesi.
- Kadınların meclise girme ve mecliste kalma oranlarını artırmak amacıyla seçimlere girecek kadın adaylar ve seçilmiş kadın milletvekilleri için destek ağları oluşturulması.

Toplumsal cinsiyete duyarlı toplantı düzenlemeleri ve çalışma uygulamaları:

- Toplantı saatlerinin ailevi sorumluluklarla çakışmayacak şekilde belirlenmesi;
- Ailevi sorumlulukların aksatılmaması için önceden öngörülen toplantı sürelerine riayet edilmesi.

Toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırma mekanizmalar kurulması için:

- Toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin kapsayıcı bir plan hazırlanarak toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırma stratejilerinin şeffaflaştırılması ve bunların uygulanması değerlendirecek, izleyecek ve denetleyecek parti komisyonları oluşturulması;
- Siyasi partilerin dokümanlarında toplumsal cinsiyete duyarlı bir dil kullanmaları için teşvik edilmesi.

Meclis komisyonlarındaki pozisyonların kadın ve erkekler arasında eşit bir şekilde dağıtılması:

- Partileri komisyonlara üye atarken şeffaf bir yöntem benimsenmesi ve bu komisyonlardaki liderlik pozisyonlarına atamalar yaparken üyelerinin çeşitli becerilerinin, iş deneyimlerinin ve komisyon görevlerine ilişkin tercihlerinin göz önünde bulundurulması. Partiler; erkek adayla nitelikleri aynı olduğunda kadın adaylara öncelik tanıyabilir.

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı
Parlamentolar: Başarılı Uygulamalara
İlişkin Küresel bir Değerlendirme.

Eylem Alanı 7

Meclis personeli arasında toplumsal cinsiyet eşitliğine ve toplumsal cinsiyete duyarlılığın artırılması

Toplumsal cinsiyete duyarlı parlamentolar sadece milletvekilleri için değil, onlara destek sağlayan personel için de toplumsal cinsiyet eşitliğini savunur. Meclis yönetimleri; iş yeri kültürlerini ve altyapısını değerlendirmeli ve meclis personelinin toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerine ulaşma konusunda meclisi destekleyebilmelerini sağlamalıdır. Bu açıdan meclisler ve meclis yönetim organları şunları yapmalıdır:

- Tüm meclis personeline uygulanmak üzere ayrımcılıkla ve tacizle mücadele politikaları geliştirmek ve uygulamak. Buna şikayetlerin ibraz edileceği ve değerlendirileceği bağımsız bir kurum oluşturulması da dahildir.
- Meclisin idari pozisyonlarındaki kadınların sayısını ve kıdemlerini değerlendirmek.
- Kadınların liderlik pozisyonlarında yeterli ölçüde temsil edilmediği ve aday niteliklerinin eşit olduğu durumlarda kadınlara öncelik veren pozitif ayrımcılık politikalarının uygulanabilirliğini değerlendirmek üzere bir komisyon oluşturmak ya da mevcut bir komisyona bu görevi vermek.
- Toplumsal cinsiyete duyarlı bir parlamentonun neden herkes için daha faydalı olduğunu ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin ilkelerini açıklamak üzere tüm meclis personeli için toplumsal cinsiyet konusunda eğitim seminerleri düzenlemek.
- Kanunların, bütçelerin ve politikaların toplumsal cinsiyet açısından analizlerini yapabilmeleri için meclis personelinin kapasitelerini geliştirmek.

Parlamentoda toplumsal cinsiyete duyarlılık reformunun başlatılması ve uygulanması

Toplumsal cinsiyet duyarlılığı; tüm parlamentoların ulaşmak için çaba sarf etmesi gereken bir hedeftir. Parlamentolar; bu hedefe ulaşmak için ulusal bağamlarına en uygun olacak süreci tasarlamalıdır. Bu sürece aşağıda belirtilen ana unsurlar da dahil olmalıdır:

Değerlendirme

Toplumsal cinsiyete duyarlılık düzeylerini değerlendirmek isteyen parlamentolar şunları yapmalıdır:

- Parlamentolar Arası Birlik tarafından hazırlanan toplumsal cinsiyete duyarlılık değerlendirmesi araç setini kullanmak: Bu öz-değerlendirmenin amacı parlamentoları derecelendirmek değil, başarılı uluslararası uygulamalara göre güçlerini ve zayıflıklarını belirlemeleri için parlamentolara yardımcı olmaktır.

Bu araç seti; milletvekilleri arasında tartışmalar yürütülebilmesine olanak veren bir çerçeve sunmaktadır. Bu yöntem doğrultusunda, toplumsal cinsiyet eşitliğinin meclis kültürüne ve çalışmalarına ne şekilde eklendiğine dair sorulara yanıt verilmektedir.

- Toplumsal cinsiyete duyarlılık düzeyini değerlendirmek için denetimler, iş değerlendirmeleri ya da komisyonlar gibi dahili yapıların kullanılması: Sivil toplum kuruluşları, ulusal kadın dernekleri ve araştırma enstitüleri gibi dış paydaşlardan toplumsal cinsiyete duyarlılık durumu konusundaki görüşlerini komisyonla paylaşmaları ve tavsiyelerde bulunmaları talep edilebilir. Daha sonra konunun görüşülmesi ve somut adımlar atılması için komisyon, vardığı sonuçları ve önerilerini kurula ya da Meclis Başkanına sunabilir.

Uygulama

Hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın meclislerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin önemini ve bu hedefi ne şekilde desteklediklerini sadece seçmelerine değil üyelerine de aktarması gerekir.

Durum değerlendirmesi ilk aşamadır. Daha sonra parlamentolar, toplumsal cinsiyet reformuna yönelik bir yol haritası belirleyebilir ve uygulayabilir. Bu yol haritası; ulusal bağlama uygun somut hedefler, eylemler, belirlenmiş zaman dilimleri içermelidir. Bunun için parlamentoların kaynak sağlaması da gerekecektir.

İzleme

Parlamentolar; Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamentolar için Eylem Planı'nın uygulanışını ve toplumsal cinsiyete duyarlılık hedefine ulaşmak için yapılan çalışmalarını izlemek üzere özel bir yapı belirlemelidir.

Destekleme

Parlamentolar; yapılan reformların ve elde edilen sonuçların görünür olmasını sağlamalıdır. Uluslararası düzeyde tüm uluslararası parlamento kuruluşlarında toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesini desteklemek ve kadınların bunlara eşit düzeyde katılımını teşvik etmek için adımlar atmalıdır.

Bütün bunları başarmak için siyasi irade ve kararlılık şarttır.

PAB'ın toplumsal cinsiyete duyarlı parlamentoları destekleme konusunda oynadığı rol

PAB, geçtiğimiz 30 yılda, toplumsal cinsiyet ve parlamentolara ilişkin yüksek kalitede ve eylem odaklı araştırmalar yürütmüştür. PAB, kuruluşa üye parlamentoların toplumsal cinsiyete duyarlılık konusundaki çabalarını desteklemektedir ve bu Plan vasıtasıyla şu taahhütlerde bulunmaktadır:

Aşağıda belirtilen yolları kullanarak toplumsal cinsiyete duyarlı parlamentoları destekleme konusunda öncü rol üstlenmek:

- Üyelerin Eylem Planına bağlı kalmasını sağlamak ve Genel Kurullar'da Planın uygulanışını düzenli olarak takip etmek.
- İnternet sitesi, Toplumsal Cinsiyet Ortaklığı Programı ve teknik destek faaliyetleri de dahil olmak üzere çeşitli araçlar vasıtasıyla Planın görünürlük kazanmasını sağlamak.
- 2030 yılına kadar tüm ulusal parlamentoların toplumsal cinsiyete duyarlılık konusunda bir öz değerlendirme yapmalarına destek olmak.
- Parlamentoları eylem planları hazırlamaları ve bunların uygulanışını desteklemeyi amaçlayan izleme mekanizmaları oluşturmaları için teşvik etmek.
- İlgili ulusal kuruluşlar ve bölgesel ortaklarla birlikte toplumsal cinsiyete duyarlı parlamento anlayışının yaygınlaştırılmasına yönelik işbirliğini güçlendirmek.

Toplumsal cinsiyet eşitliğine ve toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırmaya yönelik kurum içi kapasitenin geliştirilmesi için aşağıda belirtilen yolları kullanmak:

- Toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaştırılmasına yönelik bir strateji uygulanması.
- PAB personelinin toplumsal cinsiyete duyarlı olmasını sağlamak için tüm personele mesleki gelişim eğitimi verilmesi.
- Genel Sekreterliğin tüm çalışmalarında toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırma hedefine bağlı kalınması.

Üye parlamentolarla, paydaş kuruluşlarla ve bölgesel parlamento kuruluşlarıyla yapılan görüşmelerde toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin meseleleri sistematik olarak gündeme getirmek için:

- Toplumsal Cinsiyet Ortaklığı Grubu'na, parlamentoların toplumsal cinsiyet duyarlılığını düzenli olarak izleme sorumluluğunun verilmesi.
- Teknik destekle ilgili tüm faaliyetlerde toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılması.
- Tüm uluslararası forumlarda PAB'ın toplumsal cinsiyete duyarlı parlamentolar konusundaki çalışmalarının tanıtılması .

Ek: Temel Tanımlar

Toplumsal Cinsiyet*

Kadın ve erkek olmakla ilişkilendirilen toplumsal roller ve kadınlar, erkekler, kız ve erkek çocukları arasındaki ilişkiler hakkındaki toplumsal kalıplar. Bu kalıplar ve ilişkiler toplumsal olarak yapılandırılır ve sosyalleşme sürecinde öğrenilir. Toplumsal cinsiyet kavramı; kadınlar ve erkeklerden beklenen davranışları, karakter özelliklerini ve becerileri de içerir. Bu kavram; toplumsal analiz için kullanıldığında toplumsal olarak yapılandırılmış rolleri açığa çıkarır. Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet aynı anlama gelmez. Cinsiyet, biyolojik farklılıklarla ilişkilirken toplumsal cinsiyet, toplumsal farklılıklara atıfta bulunur. Toplumsal cinsiyet kimliği, roller ve ilişkiler toplum tarafından belirlendiğinden dolayı toplumsal cinsiyet anlayışı değiştirilebilir.

Toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırma*

Yasal mevzuat, politikalar veya programlar da dahil olmak üzere planlanan herhangi bir eylemin tüm düzeylerde ve bütün alanlarda kadınlar ve erkekler üzerindeki etkisini hesaba katma ve değerlendirme süreci. Bu kavram; toplumsal cinsiyete ilişkin meseleleri geniş kapsamlı politika ve program kararlarının, kurumsal yapıların ve kaynak tahsisinin merkezine yerleştirme stratejileri olarak da anlaşılmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliğini parlamento çalışmalarında anaakımlaştırma faaliyetleri; hem erkeklerin hem de kadınların ihtiyaç ve çıkarlarına yönelik politikaların etkili bir şekilde uygulanmasına ve denetlenmesine katkıda bulunmalıdır.

Toplumsal cinsiyete duyarlı parlamento*

Yapılarında, operasyonlarında, yöntemlerinde ve çalışmalarında hem kadınların hem de erkeklerin çıkar ve ihtiyaçlarına cevap verebilen bir parlamentodur. Toplumsal cinsiyete duyarlı parlamentolar; kadınların tam katılımı önündeki engelleri kaldırır ve toplumun geneline örnek olur.

Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme*

Bütçe sürecinin tamamının dönüştürmeyi ve ekonomik politikaları oluşturma sürecinde toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırmayı amaçlayan yaklaşım. Toplumsal cinsiyet bütçeleme, sadece kadınlara yönelik harcama kalemlerini içermez; bütçenin tamamının toplumsal cinsiyet açısından analizini de gerektirir. Hem kadınların hem de erkeklerin ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak amacıyla, güvenlik, sağlık, eğitim, kamu işleri vb. alanlar da dahil olmak üzere tüm bütçe tahsisleri ve bunların etkileri analiz edilir.

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet**

Bir toplum ya da kültürdeki beklentiler ve toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle bir kişiye yöneltilen ve bir çeşit güç (örneğin şiddet, tehdit, zorlama, manipülasyon, kandırma, kültürel beklentiler, silah ya da ekonomik koşullar vb.) kullanarak ya da güç kullanma tehdidiyle gerçekleştirilen fiziksel veya zihinsel eylemler ya da toplumsal istismar (cinsel şiddet de dahil). Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle karşılaşan bir kişinin tercih şansı yoktur: Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle karşılaşan bir kişinin tercih şansı yoktur: Şiddetin toplumsal, fiziksel ya da psikolojik sonuçlarına maruz kalmadan seçenekleri değerlendirme ya da bu seçenekleri reddetme olanağı bulunmaz.

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet türlerinden bazıları şunlardır: cinsel şiddet, cinsel istismar, cinsel taciz, cinsel sömürü, erken evlilik ya da zorla evlendirme, toplumsal cinsiyet ayrımcılığı, mahrum bırakma (örneğin eğitim, yiyecek ya da özgürlük vb.) ve kadın sünneti.

*Tanımlar BM/OSAGI, UNDP ve UNESCO'dan alınmıştır. Alıntılanan kaynak UNDP, Quick Entry Points to Women's Empowerment and Gender Equality in Democratic Governance Clusters, New York, 2007 and the IPU, Equality in Politics: A Survey of Women and Men in Parliaments, Cenevre, 2008.

**Söz konusu tanım; şu kaynaktaki tanıma dayanmaktadır: UN Women, Virtual Knowledge Centre to End Violence against Women and Girls, son erişim tarihi 19.09.2010.

PAB Toplumsal Cinsiyet Ortaklığı Programı kapsamında, parlamentoların toplumsal cinsiyete duyarlı hale gelme çabalarını desteklemek için aşağıdaki yollar kullanılmaktadır:

- Karşılaştırmalı bilgilerin ve başarılı uygulama örneklerinin toplanması;
- Parlamentoların toplumsal cinsiyete duyarlılık düzeylerinin ölçülmesi için araçlar geliştirilmesi (Öz değerlendirmeye yönelik kılavuza şuradan ulaşılabilir at: www.ipu.org/english/surveys.htm#gender-toolkit);
- Uzmanlara, bilgiye ve araçlara erişim sağlanarak değerlendirme yapılmasının kolaylaştırılması;
- Karşılaştırmalı iyi uygulama örnekleri ve özel uzmanlık sağlanarak reform planlarının desteklenmesi;
- Bölgesel ve ulusal seminerler ve çalıştaylar düzenlenerek toplumsal cinsiyete duyarlı parlamentolar konusundaki bilginin artırılması ve farkındalığın yükseltilmesi;
- Toplumsal cinsiyetle ilgili konularda milletvekilleri ve meclis personeli için özel hazırlanmış kapasite geliştirici programlar sağlanması;
- Toplumsal cinsiyet meseleleriyle ilgilenen kadın alt komisyonlarının ve/veya daimi komisyonların kapasitelerinin, araçlarının ve çalışma yöntemlerinin geliştirilmesi;
- Toplumsal cinsiyetle ilgili kanunların ve/veya iç yönetmeliklerin hazırlanması sürecinde yasal danışmanlık ve uzmanlık sağlanması.

Herhangi bir talebiniz ya da sorunuz varsa aşağıdaki e-posta adresini kullanarak bizimle iletişime geçebilirsiniz:

postbox@ipu.org

Inter-Parliamentary Union

For democracy. For everyone.

 +41 22 919 41 50
 +41 22 919 41 60
 postbox@ipu.org

Chemin du Pommier 5
CH-1218 Le Grand-Saconnex
Geneva
www.ipu.org